

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sl.fi

LAUSUNTO
21.3.2021

Suomen luonnonsuojeluliiton Virtain-Ruoveden yhdistys ry
% Larissa Heinämäki, puheenjohtaja
larissa.heinamaki@iki.fi

Metsähallitukselle

Lausunto Helvetinjärven hoito- ja käyttösuunnitelmasta

Herkät biotoopit huomioitava

Hoito- ja käyttösuunnitelman¹ tärkein tehtävä on pyrkiä ohjaamaan lisääntyvää käyttöä siten, että häiriölle arat lajit ja alueen herkäät luontotyypit huomioidaan myös kävijämäärän mahdollisesti merkittävästi kasvaessa. Suunnitelmassa retkeily- ja luontomatkailualue keskittyy Helvetinkolun ympäristöön. Keskittämiseksi on perusteita, sillä alueella on olemassa olevia retkeilyrakenteita, mutta toteutuksessa tulisi olla myös varovainen, sillä alueella esiintyy myös hyvin arkoja biotooppeja.

Osa arvokkaista elinympäristöistä esiintyy alueella pienialaisina laikkuina, joille suuret kävijämäärät voivat olla riski, ellei alueita huomioida riittävästi kulun ohjaamisessa. Arvokkaiden lajien ja luontotyyppien paikkaan sidotut esiintymät ovat usein pienialaisia, sillä niiden esiintyminen vaatii erityisiä edafisia tai hydrologisia olosuhteita, esimerkkinä purovarret, kallioseinämät ja pienet lehtolaikut.

Huolellinen toteuttaminen edellyttää myös, että alueen herkäät ja arvokkaat luontotyypit tunnetaan riittävällä tarkkuudella, minkä vuoksi alueelle suunnitellut lisäkartoitukset tuovat tietoihin tarvittavaa tarkkuutta. Rotkojärvien ketjussa toteutettavat kartoitukset tulee ulottaa koko järviketjun alueelle, siis myös Koverojärven alueelle.

Tiukan rajoituksen alueet ja niiden merkintä

Rajoitusalueiden määrittely on tarpeen, tosin karttaesityksen perusteella tiukan rajoituksen alueet ovat tarkkoja ja pistemäisiä ja voivat tällä tavoin esitettynä toimia tarkoitustaan vastaan. Tätä taustaa vasten laajemmat rajoitusaluemerkinnät häiriöherkillä alueilla voisivat olla perusteltuja.

Tietoomme on tullut uusi tiukkaan rajoitusalueeseen rinnastettava häiriölle herkkä alue, jonka paikkatieto ilmoitetaan Metsähallitukselle erikseen. Tämä alue tulee huomioida reittilinjauksissa ja rajoitusala laajentamalla.

Tulevien mahdollisten laajennuksien ennakoiminen

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on kiitettävällä tavalla huomioitu myös Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen lisääntyvät kävijämäärät ja puistojen laajentamisesta

¹ <https://www.metsa.fi/projekti/helvetinjärven-kansallispuiston-hoidon-ja-kayton-suunnittelu/>

ympäristöministeriölle tehty esitys². Hoito- ja käyttösuunnitelmaa voisi pyrkiä kehittämään edelleen siihen suuntaan, että suunnitelmassa huomioitaisiin mahdolliset laajennukset ja lähialueiden maankäyttö Metsähallituksen mailla.

Helvetinjärven kansallispuiston keskeisimpänä päämääränä on turvata alueen luontotyyppien ja lajien suotuisa suojelutaso (s. 30). Pitkällä aikavälillä lajiston suotuisan suojelutason turvaaminen edellyttää, että elinympäristöjen kytkeytyneisyyttä ja jatkumoa parannetaan ja ekologista käytävää Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistojen välillä vahvistetaan.

Kansallispuiston laajentaminen tukisi Helvetinjärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman keskeisimmän päämäärän toteutumista pitkällä aikavälillä. Uusimpien uhanalaiselvitysten mukaan uhanalaistuminen kiihtyy edelleen. Lajikadon pysäyttämiseksi suojelupinta-alaa olisi tavoitteellisesti lisättävä. Suojelualueverkoston laajentaminen toteuttaisi kansallisia ja kansainvälisiä monimuotoisuuden turvaamiseen tähtäviä sopimuksia käytännössä: esimerkiksi viime vuonna valmistuneen EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on suojelupinta-alan lisääminen 30 prosenttiin sekä maa- että vesialueilla.

Käyttöpaineen jakaminen laajemmalle alueelle

Toimenpiteisiin (s. 38 ja s. 53) kirjattu, yhteistyössä toteutettava luontomatkailusuunnitelma on erittäin kannatettava tavoite. Kestävän virkistyskäytön ja matkailun -päämäärän (s. 31) saavuttamisessa tavoitteena tulee olla käyttöpaineen ohjaaminen laajemmalle alueelle ja Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen välille sijoittuvan Riuttaskorven virkistysmetsän olemassa olevien reittien ja palvelurakenteiden huomioiminen reitistöyhteistyössä. Tavoitteena tulisi olla laajempi reitistösuunnitelma, jossa jo ennakoidaan mahdollinen Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen laajentumisen toteutuminen.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen

Suunnitelmassa on arvioitu ennallistamistoimien vaikutuksia ilmastonmuutoksen torjuntaan ja todettu niiden edesauttavan myös ilmastonmuutokseen sopeutumisessa (s. 47). Todetaan myös, että puiston kytkeytyneisyys muihin suojelualueisiin ja alue-ekologiseen verkostoon turvaa lajiston monimuotoisuutta muuttuvassa ilmastossa. Tässä yhteydessä pohditaan myös kansallispuistoon suuntautuvan yksityisautoilun haitallisia ilmastovaikutuksia.

On huomattava, että edellä mainituilla kansallispuistojen laajennuksilla sekä kansallispuistojen yhteistyöllä laajemman reittiverkoston ja yhteisen luontomatkailusuunnitelman laatimiseksi olisi myös merkittäviä ilmastonmuutosta hillitseviä ja lajiston sopeutumista turvaavia vaikutuksia: ensinnäkin laajempi yhtenäinen alue luonnollisesti sitoo enemmän hiiltä ja auttaa paremmin lajistoa sopeutumaan muutokseen. Toiseksi laajennusten myötä syntyvä Lapin kansallispuistoihin laajuudeltaan vertautuva kokonaisuus käytännössä vähentäisi puistoihin suuntautuvan yksityisautoilun haitallisia

² SLL Pirkanmaan piiri on jättänyt vuonna 2020 ympäristöministeriölle esityksen kansallispuistojen laajentamisesta siten, että käytännössä puistot yhdistyvät laajaksi kokonaisuudeksi.

ympäristövaikutuksia erittäin merkittävällä tavalla, mikäli Etelä-Suomen luontomatkailijoiden automatkat suuntautuvat Lapin sijaan Pirkanmaalle.

Alueen kestävä saavutettavuuden parantaminen joukkoliikenneyhteyksiä ja sähkölatausmahdollisuuksia kehittämällä on kannattavaa. Kestävä saavutettavuuden parantamisella voi olla merkittäviä kumulatiivisia vaikutuksia, sillä näillä toimenpiteillä voi olla tulevaisuudessa ratkaisevaa vaikutusta ympäristötietoisten luontomatkailijoiden retkikohdevalintoihin. Myös verkkoviestinnän ja -opasteiden kehittämällä voi olla vastaavia vaikutuksia retkikohdevalintoihin.

Pirkanmaalla 21.3.2021

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry

Hannu Raittinen
puheenjohtaja

Sari Hämäläinen
järjestösihteeri

Suomen luonnonsuojeluliiton Virtain-Ruoveden yhdistys

Larissa Heinämäki
puheenjohtaja